

Noord-Hollandse boeren over energieneutrale sector:

Leuk voor het imago, maar zonder subsidie niet reëel

Een energieneutrale melkveehouderij, is dat nuttig of nonsens? Hierover discussieerden melkveehouders met elkaar op een NMV-bijeenkomst in Noord-Holland. Conclusie: het is vooral een kwestie van imago, zonder subsidie niet haalbaar, en een meerprijs voor de melk zit er vast niet in.

Bij een verduurzaming van de melkveehouderij hoort het duurzaam omgaan met energie. Enerzijds kan dat door energiebesparende technologie, of simpelweg minder verbruiken. Anderzijds kan een melkveehouder zelf de benodigde energie opwekken, en het surplus eventueel verkopen. Veel melkveehouders hebben al geïnvesteerd in wind- of zonne-energie of in een biogasinstallatie. Maar volgens één van de sprekers op de NMV-bijeenkomst in Spanbroek is windenergie zonder subsidie voor de boer niet rendabel, en dus vanuit het perspectief van een energieneutrale melkveehouderij niet interessant. „Studies wijzen uit dat het milieu rendement laag is”, aldus Fred Udo,

gepensioneerd kernfysicus en lid van de Groene Rekenkamer. „Het grootste probleem is de elektriciteitsproductie van windmolens. Er is niet altijd wind op het moment dat de vraag naar elektriciteit hoog is. Kolencentrales, die niet zomaar aan en uit te zetten zijn, moeten daarom altijd stand-by staan en draaien op een derde van hun capaciteit. Uiterst onrendabel”, oordeelt Udo. „De energiewinst door windmolens wordt daardoor teniet gedaan. Alleen vraaggestuurde alternatieven zoals biogasinstallaties zijn interessant, omdat deze daadwerkelijk bijdragen aan een energiewinst.” Ook spreker Pierre Spruyt, in- en verkoper van energie voor boeren, ziet windenergie niet echt als een alternatief. Hij plaatst vraagtekens

bij de haalbaarheid en betaalbaarheid van een energieneutrale melkveehouderij. ‘Energienutraal’ is in de ogen van Udo en Spruyt ‘windowdressing’.

Wedloop

De melkveehouders reageren toch enigszins verontwaardigd. Niet iedereen is ervan overtuigd dat je het idee van een energieneutrale zuivelketen de rug toe moet keren. „De maatschappelijke druk is groot om een energieneutrale zuivelketen te realiseren”, klinkt het. En: „Het is een wedloop van multinationals waar FrieslandCampina en andere zuivelproducenten aan mee moeten

Gepensioneerd kernfysicus Fred Udo legt de zaal uit dat alleen vraaggestuurde energieproductie daadwerkelijk kan bijdragen aan energiewinst. Rechts in- en verkoper van energie voor boeren Pierre Spruyt.

doen. Als melkveehouder moet je ook meedoen. We kunnen er niet omheen." Melkveehouders die hun bedrijf graag energieneutraal willen maken, kunnen het beste eerst een energiescan laten uitvoeren op het bedrijf, adviseert Spruyt. Zij krijgen dan in beeld wat de milieuwinst is en hoe groot het financiële voordeel is – al is het in zijn ogen niet groot.

Onrendabel

Maar is een energieneutraal melkveebedrijf naar de mening van de Noord-Hollandse melkveeouders haalbaar? „Nee. Volgens mij is een energieneutrale melkveehouderij puur op bedrijfsniveau niet mogelijk”, meent melkveeouder Jaap Mienis. In Oostwoud heeft hij een bedrijf met zestig melkkoeien en geen alternatieve energiebronnen. „Je moet volgens mij minimaal een 3-megaWatt windmolen in de wei hebben staan en dat kost kapitalen.” „Technisch kan het volgens mij allemaal wel”, reageert Jaap Hemke uit Hoogwoud, waar hij 85 melkkoeien, 22 schapen en 54 hectare heeft. „Maar economisch kan het niet uit. In ieder geval niet met windmolens.” „Zonder subsidie zijn windmolens onrendabel”, vindt ook Johan Francis, die in Middenmeer 120 koeien heeft op een bedrijf heeft van honderd hectare. „Ik denk ook niet dat een energieneutrale melkveehouderij zonder dit soort subsidie haalbaar is.” „Hoe zit het dan met zonne-energie?”, vraagt Jaap Hemke zich af. Volgens Jaap Mienis is zonne-energie ook een niet-vraaggestuurde energievorm en daarom niet interessant en onrendabel. Jaap Mienis: „Een biogasinstallatie zou beter zijn. Dat is vraaggestuurd.” „Maar ook een biogasinstallatie is onrendabel zonder subsidie”, stelt Johan. „Er moet volgens mij eerst in al die technieken geïnvesteerd worden om ze te verbeteren”, denkt Jan Schouten. Hij heeft samen met zijn ouders in Midwoud een bedrijf met 110 melkkoeien en 58 hectare. „Dan gaat het rendement omhoog en is het wellicht rendabel.” „Hoe zit het met aardwarmte?”, vraagt Jaap Hemke. Johan: „Volgens mij heb je daar niet zoveel aan.” Jaap Mienis voegt er aan toe: „Wij hebben in de melkveehouderij niet zoveel warmte nodig.”

Imago

De vier melkveeouders plaatsen hun vraagtekens bij de economische haalbaarheid van een energieneutrale zuivelketen, maar hoe zit het met de wenselijkheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid om in de nabije toekomst een energieneutrale keten te realiseren? „Als het economisch kan, waarom niet? Maar we moeten al veel in de melkveehouderij en alles moet altijd voor niets”, moppert Jaap Mienis. Jan Schouten vindt dat er eerst een duidelijke vraag naar energieneutrale melk moet zijn. „Dan pas moeten we de moeite doen om energieneutraal te worden.”

Johan denkt dat de wens er vanuit de maatschappij wel degelijk is, en dat het positief is als de melkveehouderij hieraan mee doet. Ook al is het meelopen met de wedloop van multinationals. „Ik denk dat er winst te behalen is. Al was het alleen maar om het imago van de melkveehouderij te verbeteren.” „Ik kijk als ondernemer en het imago verbeteren, is prima”, reageert Jaap Mienis. „Maar als dat ons te veel geld kost? Nee, dan niet.” „Ik denk dat een goed imago belangrijk is”, vindt ook Jaap Hemke. „Kijk naar de intensieve veehouderij.” Johan: „Met een energieneutrale melkveehouderij en weidegang kunnen wij het imago goed houden.” Jan is het eens met Johan: „We hebben als sector goede dingen, maar we zitten wel in de kijkkdoos. We hebben een ‘License to Produce’ nodig en dan kan een energieneutrale melkveehouderij inderdaad belangrijk zijn.”

Hogere melkprijs

Moet energieneutrale melk een meerprijs voor de melk opleveren? „Ik denk dat het uit de markt gehaald moet worden”, vindt Jan. Voor Jaap Mienis zou het voldoende zijn als de kosten opwegen tegen de baten: „Ergeneutraal hoeft geen geld op te leveren. Ergeneutraal moet ook financieel neutraal zijn. De melkprijs hoeft dan niet hoger.” „Op dit moment zorgen de subsidies er al voor dat de kosten en baten gelijk op gaan”, is Johan van mening. „Voor jou gaat het in de eerste plaats niet om de meerprijs, maar om het imago”, reageert Jan op Johan. „En je hebt gelijk dat het imago bijdraagt aan het behoud van de markt.” Jaap Hemke: „De zuivelsector zou reclame kunnen maken voor energieneutrale zuivel. Ze laten anders de potentie van een hogere melkprijs liggen.” Jaap Mienis denkt daar iets anders over: „Als de hele sector energieneutraal is, hoe onderscheidend ben je dan nog en hoe haal je dan een meerprijs uit de markt?” Johan: „Voor een meerprijs moet er dus alleen een bepaald gedeelte van de melkveeouders energieneutraal zijn. Net als bij weidegang.” „Dus een meerprijs is moeilijk haalbaar, geen energieneutrale melkveehouderij zonder subsidie en het imago is belangrijk”, vat Jaap Hemke het gesprek samen. Er wordt instemmend geknikt. Juist vanwege het imago staan de melkveeouders niet afwijzend tegenover een energieneutrale sector.

Wassen neus

Toch zijn er ook nog andere mogelijkheden om het imago te behouden dan wel te verbeteren. Bijvoorbeeld het gebruik van groene stroom. En wie snel (en goedkoop) resultaat wil, kan goedkope groencertificaten uit Finland verwerven, van Finse waterkracht stroom. Maar de vier melkveeouders wuiven dit weg. „Da’s een wasse neus.” Kan groene stroom eventueel nog een optie zijn om met

de wedloop van de multinationals mee te doen en het imago te verbeteren; groencertificaten vinden ze geen geloofwaardig alternatief.

Zelf investeren

Zouden de melkveeouders op hun eigen bedrijf gaan investeren in een energieneutrale melkveehouderij? „Op dit moment is gewoon energie besparen met technische middelen een betere weg”, zegt Jaap Mienis nuchter. „Voorlopig waag ik mij er niet aan.” Ondanks zijn positieve kijk op een energieneutrale sector zal Johan voorlopig niet investeren. Hij vindt het belangrijk om even een pas op de plaats te maken. Laat de techniek zich eerst maar eens ontwikkelen. Jan: „Ik vind het belangrijk dat er door middel van een onderzoek eerst goed in beeld wordt gebracht waar de knelpunten liggen.” „We moeten het stapje voor stapje doen”, zegt Jaap Hemke. „Alleen datgene doen wat economisch en technisch mogelijk is en langzaam verduurzamen en doorgaan. Dat is volgens mij de goede weg.” ■

Copyright foto

Jaap Mienis

„Imago verbeteren prima, maar het mag niet te veel geld kosten.”

Jaap Hemke

„De zuivelsector zou reclame kunnen maken voor energieneutrale melk.”

Johan Francis

„Zonder subsidie zijn windmolens onrendabel.”

Jan Schouten

„Er moet eerst vraag zijn naar energieneutrale melk.”